

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1427/11
23.02.2012. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Снежане Андрејевић, председника већа, Виде Петровић-Шкоро и Љубице Милутиновић, чланова већа, у парници тужилаца С.К., Е.К. и Х.К., свих из Н.П., које заступа У.Х., адвокат из Р., против тужене Републике Србије – Министарство правде, коју заступа Републички јавни правобранилац, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж. 2024/11 од 15.09.2011. године, у седници одржаној дана 23.02.2012. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж. 2024/11 од 15.09.2011. године.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж. 2024/11 од 15.09.2011. године одбијена је жалба тужилаца и потврђена пресуда Вишег суда у Новом Пазару П 18/10 од 26.05.2011. године којом је одбијен: тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се обавезе тужена да тужиоцима као солидарним повериоцима на име накнаде материјалне штете исплати 2.400.000,00 динара а на име накнаде нематеријалне штете износ од 29.232.000,00 динара, укупно 31.632.000,00 динара са законском затезном каматом од 11.02.2010. године као дана подношења тужбе до исплате, као неоснован; одлучено да свака странка сноси своје трошкове.

Против ове другостепене пресуде тужиоци су благовремено изјавили ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу одредаба члана 399. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 125/04, 111/09) које се примењују на основу одредбе члана 506. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11), и утврдио да ревизија није основана.

Према утврђеном чињеничном стању тужила и тужиоци су супруга и синови сада покојног Х.К. – против кога је вођен кривични поступак због кривичног дела угрожавања територијалне целине из члана 116. став 1. тадашњег КЗ СРЈ и кривичног дела неовлашћено набављање, држање, ношење, израда и продаја ватреног оружја, муниције или експлозивних материја из 33. став 3. у вези става 2. Закона о оружју и муницији РС. Пресудом Окружног суда у Новом Пазару К. 63/93 од 12.10.1994. године сада покојни Х.К. био је оглашен кривим за ова кривична дела која су му стављена на терет и била му је изречена казна затвора у трајању од шест година, а пресудом Врховног суда Србије Кж1-491/95 од 25.03.1996. године укинута је наведена пресуда Окружног суда у Новом Пазару. Правни претходник тужилаца био је у притвору две године, девет месеци и двадесетпет дана у периоду од 01.06.1993. године до 26.03.1996. године због основане сумње да је извршио ова кривична дела. Овај кривични поступак је настављен а правни претходник тужилаца преминуо је током кривичног поступка 19.02.2004. године. Сада покојни Х.К. за живота није подносио тужбу ради накнаде материјалне или нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе, а кривични поступак против њега обустављен је због његове смрти решењима Општинског суда у Новом Пазару Кт. 38/96 од 26.05.2004. године. Тужиоци су оглашени за законске наследнике сада покојног Х.К. решењем Општинског суда у Новом Пазару О. 414/09 од 14.12.2009. године, а тужбу у овом спору ради накнаде штете поднели су 11.02.2010. године наводећи да је сада покојни Х.К. био неосновано лишен слободе, да је за време проведено у притвору доживео тешке психичке трауме, да је био малтретиран физички и психички од стране лица затвора где се налазио у притвору, због чега је трпео интензивне душевне болове, престао му је радни однос због притвора, а после пуштања из притвора није могао да заснује нови радни однос да су душевне болове због његовог лишавања слободе трпели и чланови његове породице и да су имали материјалне трошкове због посета у затвору, трошкове спремања и ношења хране, трошкове бранилаца, ради пружања правне заштите сада покојном Х.К. које је ангажовао и он и чланови његове породице. Материјалну штету су определили на 2.400.000,00 динара. На име накнаде нематеријалне штете захтевали су као солидарни повериоци још 29.232.000,00 динара укупно 31.632.000,00 динара.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања правилно су нижестепени судови применили материјално право када су захтеве тужилаца одбили

Наиме, накнада нематеријалне штете због претрпљених душевних болова због повреде слободе у смислу члана 200. Закона о облигационим односима – ЗОО представља индивидуално потраживање оштећеног према штетнику због чега ова индивидуална новчана сатисфакција оштећеном не представља активну неподељену солидарну облигацију тужилаца будући да су оштећени обични а не нужни супарничари у смислу члана 204. ЗПП.

Извор ове облигације је у посебним прописима којима се уређује кривични поступак: одредбама члана 541. до 549. Закона о кривичном поступку („Службени лист СФРЈ“ 4/77, 36/77, 14/85, 26/86 – пречишћени текст, 74/87, 57/89, 3/90, „Службени лист СРЈ“ број 27/92, 24/94, 21/99, 44/99, 71/2000, 13/2001) важећег у време лишења слободе сада покојног Х.К., односно одредбама чл. 556. до 576. Законика о кривичном поступку („Службени лист СРЈ“ 7/2001, 68/2002, „Службени гласник РС“ број 58/2004, 85/2005, 115/2005, 46/2006, 49/2007, 122/2008, 20/2009, 72/2009, 76/2010), а право на накнаду штете имају лица која су неоправдано осуђена односно лица која су неосновано лишена слободе.

Наследници неоправдано осуђених лица и лица неосновано лишених слободе наслеђују само право оштећеног лица на накнаду имовинске штете, а ако је оштећени већ ставио захтев наследници могу наставити поступак само у границама већ постављеног захтева за накнаду имовинске штете у смислу члана 554. став 1. у вези члана 545. став 4. наведеног Закона о кривичном поступку и члана 544. став 1. у вези члана 560. став 4. наведеног Законика о кривичном поступку.

Према одредбама члана 204. Закона о облигационим односима потраживање накнаде нематеријалне штете прелази на наследнике само ако је признато правноснажном одлуком или писменим споразумом. Под истим условима то потраживање може бити предмет уступања, пребијања или принудног извршења.

Имајући у виду све наведене околности, потраживање накнаде ове нематеријалне штете за коју тужиоци сматрају да је претрпео њихов правни претходник због неоснованог лишења слободе ни, по оцени Врховног касационог суда, није прешло на тужиоце, будући да је кривични поступак против правног претходника тужилаца обустављен у смислу члана 560. став 3. наведеног Законика о кривичном поступку због његове смрти. Накнада штете не припада ни лицу неосновано лишеном слободе ако је кривични поступак обустављен на основу члана 217. овог Законика – због смрти окривљеног, па стога не припада ни његовим правним следбеницима. То се односи и на накнаду материјалне штете за трошкове браниоца и на друге трошкове које је имао сада покојни Х.К. у кривичном поступку.

Тужиоци су током поступка истицали и да је правни претходник тужилаца у затвору био изложен нечовечном поступању јер је психички и физички малтретиран и да су те околности и вођење кривичног поступка узроковале његову смрт, те да су тужиоци претрпели душевне болове не само због његовог неоснованог лишења слободе већ и због његове смрти за коју нематеријалну штету по њиховим наводима одговара тужена јер је последица боравка сада покојног Х.К. у затвору, па су нижестепени судови правилно применили материјално право када су закључили да је потраживање накнаде ове штете у смислу члана 172. у вези члана 200. и 201. ЗОО застарело (члан 376. ЗОО) будући да је правни претходник тужилаца преминуо 19.02.2004. године, а да је тужба за накнаду нематеријалне штете по овом основу поднета 11.02.2010. године.

Застарело је потраживање накнаде материјалне штете коју су претрпели тужиоци издвајањем сопствених средстава ради подмирења трошкова боравка сада покојног Х.К. у притвору у периоду од 01.06.1993. године до 26.03.1996. године у смислу члана 376. ЗОО.

Врховни касациони суд је ценио наводе ревизије у погледу доспелости потраживања накнаде штете и одлуке о приговору застарелости овог потраживања па је нашао да се наводима ревизије – која доспелост накнаде ове штете везује за дан уручења решења о обустављању поступка против сада покојног Х.К., његовом браниоцу у кривичном поступку, не доводи у сумњу правилност побијане одлуке, будући да накнада штете (нематеријалне и материјалне) не припада ни лицу које је било неосновано лишено слободе ако је кривични поступак обустављен због смрти тога лица, па то право не могу имати ни његови наследници због чега је без утицаја за ове основе одговорности када је решење о обустави кривичног поступка због смрти окривљеног уручено браниоцу окривљеног. Остале наводе ревизије којима се на посредан или непосредан начин оспорава оцена изведених доказа и утврђено чињенично стање, Врховни касациони суд није испитивао будући да се утврђено чињенично стање у смислу члана 398. став 2. ЗПП ревизијом и не може побијати.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу овлашћења из члана 405. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

Председник већа-судија

Снежана Андрејевић, с.р.

